

Remissredogörelse

Planeringsstrategi för mandatperioden 2022 - 2026

Remiss inför fullmäktiges inriktningsbeslut för kommunens strategiska planering

Översiktsplanen är ett strategiskt politiskt dokument som ska spegla kommunens uppfattning om byggande, mark- och vattenanvändning och hushållning med naturresurser. För att fungera som ett verktyg för politiken måste planen vara aktuell och det ska tas fram en planeringsstrategi inom två år från en ny mandatperiod. Högsby kommuns gällande översiktsplan antogs 2012-11-05 och kommunfullmäktigeval genomfördes under september 2022.

Syftet med planeringsstrategin är att avgöra om kommunens översiktsplan är aktuell och hur kommunen ska arbeta framåt med strategisk planering. Det kan vara nya förutsättningar, kunskaper, lagändring eller annan politisk uppfattning som medför att översiktsplanen behöver revideras. Processen kring planeringsstrategin innebär inte krav på ett samrådsskede eller bedömning gentemot miljöaspekter enligt miljöbalken.

Arbetet med planeringsstrategin kan delas in i följande huvudsakliga delar.

- **Ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar**
Kommunfullmäktige ska ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet.
- **Ta ställning till översiktsplanens aktualitet**
Kommunfullmäktige ska bedöma i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell i förhållande till vissa krav i plan- och bygglagen.
- **Ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplanering**
Det centrala i planeringsstrategin är kommunens ställningstagande till den fortsatta översiktsplaneringen. Strategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen.
- **Anta planeringsstrategin**
Kommunfullmäktige ska anta planeringsstrategin senast 24 månader efter val.

Hur remissen bedrivits

Remissen skickades ut 2023-12-18 och pågick fram till 2024-01-26, sedan förlängt till 2024-02-21 när remisskretsen utökades. Myndigheter, förvaltningar och föreningar har beretts tillfälle att yttra sig, därutöver har remissförslaget även varit tillgängligt i kommunhuset och på kommunens hemsida för att ge intresserad allmänhet möjlighet att delta.

Tretton yttranden har inkommit. Nedan redovisas kortfattat vilka yttranden som inkommit, tidpunkten för dessa samt om det finns erinringar eller inte. Därefter redovisas yttrandena, tillsammans med kommunens kommentarer till det aktuella yttrandet och om det ger anledning till några justeringar av planeringsstrategin. Sist sammanfattas de justeringar och ändringar som görs inför granskningskedet.

	Datum för inkommande	Erinran eller annan synpunkt	Utan erinran	Sid
Myndigheter				
Lantmäteriet	2024-01-15		X	
Skogsstyrelsen	2024-01-18	X		2
Trafikverket	2024-01-29	X		3
Föreningar och intresseorganisationer				
Berga Samhällsförening	2024-01-26	X		4
Göshults samfällighetsförening	2024-02-13	X		6
Lantbrukarnas riksförbund	2024-02-20	X		7
Skulebäcks vägsamfällighet	2024-02-20	X		9
Ekebo – Träthult-Farshult vägsamfällighet	2024-02-21	X		9
Klo vägsamfällighet	2024-02-21	X		10
Kommunala och regionala organisationer				
Östra Smålands kommunaltekniska förbund (ÖSK)	2023-12-29		X	
Region Kalmar län	2024-01-26	X		12
Ledningsägare				
Skanova	2023-12-29	X		12
Svenska kraftnät	2024-01-23	X		13

Yttranden från myndigheter

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen har inget att invända mot den föreslagna planeringsstrategin men vill ändå framföra följande synpunkter.

Gällande översiktsplan följer i stora drag Boverkets modell för upprättande av översiktsplaner men sedan 2012 kan vissa förutsättningar ha ändrats. En förändrad omvärld och ett allt större fokus på hållbarhet, klimatstrategi, biologisk mångfald, samt invånarnas möjligheter till rekreation och friluftsliv är några av de faktorer som bör beaktas när beslut tas för eventuella förändringar och kompletteringar av översiktsplanen.

Synpunkter från den aktualitetsprövning av översiktsplanen som gjordes 2019 bör kunna ge en del vägledning i arbetet med att ta fram en planeringsstrategi.

Ett vikande invånarantal i kommunen och en åldrande befolkning är en stor utmaning för en glesbygdskommun som Högsby kommun. I det sammanhanget är det viktigt att sörja för att bibehålla en fungerande service även på de mindre orterna i kommunen. En levande landsbygd är en attraktionskraft som kan vända befolkningsutvecklingen. Ett gynnsamt företags-

klimat är grundläggande för en positiv utveckling av näringslivet och som i sin tur kan skapa arbetstillfällen.

Skogsstyrelsen ansvarar för frågor om skogsbruk och har till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogspolitiska målen nås. Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken gällande skogliga åtgärder på skogsmark, det vill säga mark som lyder under skogsvårdslagen. I uppgifterna ingår att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser.

Kommunens kommentar: Noteras, Högsbys skogar är en stor resurs för kommunens näringsliv genom skogsbruket, för dess invånare genom rekreation och friluftsliv, och har också unika naturvärden i sig själv. Skogens brukande är därför en avgörande fråga för en hållbar samhällsutveckling i kommunen där dessa dimensioner ska balanseras och helst ge synergieffekter. Gällande översiktsplan har även behandlat dessa frågor utifrån ett lands- och skogsbygdsperspektiv. En viktig fråga för den strategiska planeringen framöver är dock är vattenresursplanering. Sedan översiktsplanen togs fram har det arbetats kontinuerligt med vattenhållande åtgärder, det finns en relativt stark beredvillighet hos markägare för denna typ av åtgärder, men också en allt större utmaning att få till rätt typ av åtgärder på rätt plats, så att nyttan av insatserna blir optimal.

Trafikverket

Trafikverket anser att kommunens ambitioner är rimliga utifrån sin storlek, geografiska läge och resurser. Eventuella uppdateringar av ÖP bör ta sin utgångspunkt i de omvärldsförändringar som skett sedan ÖP antogs. Handlingarna innehåller en bra genomgång av kommunens utveckling efter det att ÖP antogs. Trafikverket har inget att erinra mot kommunens ambitioner och prioriteringar men bedömer att viktiga förändringsfaktorer/omvärldsförändringar under denna tid vilka kommunen särskilt bör beakta är bl.a.:

- * Klimatfrågor, både beträffande behovet av minskade utsläpp av växthusgaser samt inte minst behovet av att klimatanpassningsåtgärder i befintliga strukturer. Såväl översvämningar/skyfall som långvarig torka riskerar att påverka samhällsviktig verksamhet.
- * Behovet av ökad robusthet och motståndskraft mot kris/krig.
- * Kraftigt ökade kostnader, inte minst i byggsektorn vilket bl.a. påverkar investeringsmöjligheter i bl.a. infrastruktur.
- * Tillgång till, och kostnader för, energi/el.
- * Fortsatta demografiska utmaningar.
- * Utvecklingen i grannkommunerna.

Infrastruktur

De statliga vägarna i Högsby kommun omfattas samtliga av den Regionala transportplanen, i vilken åtgärder prioriteras av Region Kalmar Län, medan Stångådalsbanan omfattas av nationella transportplanen i vilken åtgärder prioriteras av regeringen genom nationell transportplan. Högsby är starkt beroende av sin nära omvärld. Med ett läge mitt i länet finns möjligheter att dra nytta av investeringar i grannkommuner. Sedan ÖP 2012 har infrastrukturen förbättrats i flera avseenden. Riksväg 23/34 har fått en bättre standard och trafiksäkerhet i och med att sträckorna Glahytt - Stora Aby samt Målilla - Hultsfred byggts om till mötesfri väg med 100 km/h. på Riksväg 34 i riktning mot Kalmar färdigställs i närtid ombyggnaden av den olycksdrabbade korsningen vid E22/Ålem. På Riksväg 37/47 pågår planeringen för mötesfri

100-väg för sträckan Bockara - Oskarshamn. Förbättrad busshållplats med pendelparkering har bl.a. anlagts vid riksväg 37/Fagerhult.

Flera strukturella förändringar vilka påverkar transportsektorn under senare är bl.a. att det statliga vägnätet successivt öppnas upp för såväl tyngre som längre lastbilar, ökad elektrifiering av ffa personbilar och ökade kostnader för drivmedel.

Gällande Stångådalsbanan har Trafikverket fått ett uppdrag genom nationell transportplan att utreda Stångådals- och Tjustbanornas funktion för regional utveckling. Detta uppdrag kommer att redovisas under våren 2024 vilket möjliggör att eventuella åtgärdsförslag kan spelas in i kommande generation nationell transportplan 2026-2037. Trafikverket har även i uppdrag att ersätta det föråldrade signalsystemet på nora delen av Stångådalsbanan.

Högsby kommun verkar även på ett positivt sätt i cykel frågor. Trafikverket är väl medvetna om att kostnadsbilden för nybyggnation av cykelvägar är hög och vill uppmärksamma kommunen på den, dock begränsade, möjlighet till statlig samfinansiering som kan finnas genom Regional transportplan.

Underlagsmaterial

Visst underlagsmaterial kan med fördel uppdateras. Trafikverket har under 2023 beslutat om nya Riksintressen för kommunikationer Trafikverkets beslutade riksintressen - Bransch Nya generationer Regionala och Nationella Transportplaner har tillkommit och för närvarande påbörjas planeringen för planperioden 2026-2037. Region Kalmar län tar även fram en ny cykelinfrastrukturplan och arbetar med framtagande av Strukturbild.

Kommunens kommentar

Synpunkterna och den sammanfattande bilden av transportutvecklingen i kommun och region noteras och stycket kring infrastruktur i planeringsstrategin kompletteras. Viktiga planeringsfrågor som behöver arbetas vidare med för kommunen inom området är: cykelvägar, Stångådalsbanan och kollektivtrafikens utveckling. Det finns ett behov av en fördjupning kring transport och infrastruktur, samtidigt som planeringsresurserna också är begränsade och ska vägas mot andra behov.

Yttranden från föreningar och intresseorganisationer

Berga samhällsförening

Inledningsvis ser vi fördelar med att den gällande översiktsplanen från 2012 kompletteras med en planeringsstrategi för nuvarande mandatperiod. De frågor vi anser mest prioriterade att ta sig an är:

- Bostadsförsörjningen för att behålla nuvarande och attrahera nya invånare
- Transporter och kommunikationer för Högsby som utpendlingskommun
- Vatten- och avloppsfrågor med stora investeringsbehov

I det utsända planeringsunderlaget finns flera viktiga analyser och slutsatser om bostadsförsörjningen. I tätorterna utanför Högsby finns många slitna och oattraktiva hyresbostäder i de flerbostadshus som Högsby Bostads AB sålde ut på 1990-talet. I Berga finns dessa lägenheter efter Järnvägsgatan i ett mycket centralt och attraktivt läge. Vidare på Enevägen. Särskilt Järnvägsgatan 4 är ett bra exempel på ett misskött och dåligt underhållet hyreshus. Här behövs att det kommunala bostadsbolaget aktivt går in och genomföra det som i programunderlaget

anges som ombyggnadsprojekt innan denna för samhället viktiga bostadsinfrastruktur går förlorad. Med kommunfullmäktiges nya ägardirektiv från 2022-05-22, kan HBAB både bygga nya och förvalta bostäder i hela kommunen. (På HBAB:s hemsida har denna viktiga förändring inte noterats).

Sedan 1990-talet har en tydlig bostadssegregering uppstått mellan å ena sidan av HBAB välskötta och väl underhållna fastigheter i Högsby samtidigt som de tidigare HBAB-lägenheterna i Berga och de övriga tätorterna fått förfalla av de nya ägarna.

Berga samhällsförening genomförde 2017-2019 ett stort bostadsprojekt med förslag till nya villatomter på planlagd mark i Lövhälläng och nytt flerbostadshus vid stationsgatan med 8 lägenheter. Till det nya hyreshuset fick samhällsföreningen in ett 40-tal intresseanmälningar. HBAB fick av kommunstyrelsen i uppdrag att upprätta förfrågningsunderlag. Vi anser att dessa underlag bör aktualiseras på nytt.

När det gäller kommunikationer är det viktigt att kommunen håller fast vid som sägs i strategiunderlaget ” sin styrka i den regionala tågtrafiken med två stopp i kommunen” dvs i Berga och Högsby. I kommande regionala planering av infrastruktur och tågkommunikationer är det viktigt att kommunen inte ställer sig bakom något triangelspår förbi Berga enligt av oss i andra sammanhang redovisade skäl.

Underlaget berör också konsekvenser av ett utbyggt expressbussnät, BRT. Vad vi förstår avser det för Högsby kommun busslinjen Oskarshamn-Berga-Högsby- Fagerhult-Växjö. Det sägs innebära problem med samband mellan riksväg och samhällenas centrum och befintliga tågstopp. Det är mycket tveksamt om BRT är något positivt för denna sträcka i jämförelse med BRT efter E22. Här förutsätter vi att kommunen i öppen dialog med berörda samhällen ser på för- och nackdelar innan kommunen tar ställning i en så viktig kommunikationsfråga.

Vattenförsörjning måste vara en annan viktig planeringsfråga. Vi har ett föråldrat och dåligt VA-nät från 1950-talet som har börjat bytas ut. Detta innebär stora investeringsbehov. I underlaget anges att ÖSK arbetar med att ta fram planeringsdokument. Detta ställer stora krav på kompetens. Samtidigt är kommunen efter propå från Hultsfred beredd att avveckla ÖSK och den gemensamma kompetensen. Detta inger oro för framtiden.

Gösjön är en viktig vattenresurs för bad och friluftsliv. Här måste mark- och arrendefrågorna lösas snarast för att genomföra de viktiga investeringarna på hopptorn och bryggor vid kommunens badplats.

Kommunens kommentar

Bostadsfrågor

Yttrandet belyser en tråkig utveckling som tyvärr inte är unik för Berga, eller ens Högsby kommun. Nedgångna flerbostadshus i landsbygdens tätorter som ägs av resurssvaga eller ibland oseriösa fastighetsförvaltare är ett nationellt samhällsproblem. Det påverkar såväl boende som stadsbilden på orten och kan leda till utflyttning när det saknas moderna och fräscha hyreslägenheter på den lokala bostadsmarknaden. Det har byggts upp en underhållsskuld av stora mått i dessa fastigheter som troligen förutsätter statliga stöd för att kunna komma till rätta med. I efterhand kan det förefalla oklokt att det kommunala bostadsbolaget

sålde av sitt byggnadsinnehav i kommunens mindre tätorter, men som det är nu så ägs dessa byggnader av andra fastighetsägare vilka ansvarar för förvaltning och underhåll. Osäkerheten kring bygg- och bostadsmarknadens spelregler över tid försvårar en långsiktig planering inom området. Det är högst osäkert vilket stöd ändringar i översiktsplanen skulle kunna ge i detta.

Transport och infrastruktur

I planeringsstrategin noteras att det finns ett behov att se över översiktsplanen vad gäller transport och infrastruktur. Triangelspåret i Berga är en komplex fråga där regionala, kommunala och lokala intressen möts. Trafikverket tar för närvarande fram en utredning kring Stångådals- och Tjustbanorna, där triangelspår i Berga är ett utredningsalternativ. Kommunen har ännu inte sett någon detaljerad bedömning av åtgärdens effekt vägt mot kostnad och lokala konsekvenser. I processen kring den regionala transportplanen så får kommunen tillfälle att yttra sig och göra ett ställningstagande. Utifall att ett triangelspår skulle bli verklighet finns det definitivt behov av en ny fördjupad översiktsplan för Berga samhälle, men då varken kommun eller stat tagit ställning i frågan ännu så föreslås inget sådant arbete i denna planeringsstrategi.

Regionen förefaller i sin senaste transportplanering tonat ner kommande BRT-stråk efter det nu pågående arbetet med kuststråket. Föreningen har en poäng med att tidsvinsterna med ett fullt ut genomfört BRT-koncept förefaller betydligt mindre i stråket Oskarshamn – Högsby – Åseda än kuststråket på E22, om man jämför dagens busstider med bilens färdtid. Dock kan nog samhällsförening och kommunen vara överens om att utvecklad stråktrafik mellan Oskarshamn och Åseda/Växjö främjar såväl Högsby kommun i allmänhet som Berga tätort i synnerhet. En utökad turtäthet och genomgående trafik ner mot Kronobergs län är något att fortsatt verka för, även utan ett BRT-koncept. Skrivningen om detta i planeringsstrategin formuleras därför om något.

Vattenfrågor

Den pågående processen med ÖSK:s avveckling måste naturligtvis se till att nödvändig kompetens och resurser finns för en långsiktigt hållbar förvaltning av VA-systemet. Detta utifrån hela kedjan från övergripande planering, projektering till "rörmokeriet". Lösningen kan inte invänta framtagande av ny översiktsplan. Vad gäller strategisk planering så är vattenfrågor kopplat till klimatanpassning utpekade som ett prioriterat behov i planeringsstrategin.

Göshults samfällighetsförening

Hur är planeringen angående de enskilda vägarna?

Hur och när kommer de vägar som sköts av kommunen att överföras till vägsamfälligheter?

Var kommer gränsen mellan kommunalt skötta vägar och vägsamfälligheter att gå?

Kommunens kommentar

Det finns för närvarande ett aktivt ärende där kommunen ser över reglementet för enskilda vägar och söker återlämna driftansvar för enskilda vägar i kommunen. Det är viktigt att synpunkter och frågor på den hanteringen adresseras direkt till det ärendet (KU.2023.76). Frågan är inte behandlad i nuvarande gällande översiktsplan, mer än att följande nämns under Strategier för utveckling av kommunikationer:

"Bidra till att det enskilda vägnätet i kommunen underhålls och rustas upp samt undersöka möjligheter till att nyttja externa anslag för underhåll och utveckling."

Att stödja det enskilda vägnätet är klart uttryckt i översiktsplanen. Exakta former och nivåer för detta stöd eller hur ett återlämnande kan ske är dock ingen översiktsplanefråga. Hur djupt i övrigt kommunen vill gå vad gäller skötsel av enskilda vägar i sin strategiska planering beror på politiska ställningstaganden. En översiktsplan ska vara ett uttryck för den politiska viljeinriktningen för mark- och vattenanvändningen i kommunen. Driftformer för enskilda vägar ingår inte i översiktsplanens obligatoriska innehåll, sen kan kommuner välja olika fokusområden beroende på sina unika förutsättningar och ambitioner. Om kommunen skulle arbeta vidare med transport- och infrastrukturfrågorna i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen, skulle förhållningssätt till enskilda vägar kunna fördjupas jämfört med gällande plan. Kommunens ansvar som huvudman för allmän plats regleras av lagstiftning och detaljplanen för det aktuella området.

Lantbrukarnas riksförbund

Vägar

Trafikverkets stöd för enskilda vägar omfattar kostnader för bland annat grusning, dammbindning, hyvling, sladdning, dikesrensning och beläggningsunderhåll. Bidraget till vinterväghållningen omfattar kostnader för bland annat plogning och halkbekämpning.

De som beviljats årligt driftbidrag, och behöver göra ett större underhållsarbete på en enskild väg, kan även ansöka om särskilt driftbidrag. Särskilt driftbidrag får endast lämnas till vägar med årligt driftbidrag, om inte bidraget avser upprustning av ny bidragsväg. Särskilt driftbidrag är i första hand till för kostnader för planerade åtgärder. Undantag kan ske för akuta åtgärder.

Trafikverket ersätter ovanstående åtgärder utifrån beslutade procentuella nivåer.

Vid eventuell överlämning av skötsel av enskilda vägar från Högsby kommun till vägsamfälligheter är det viktigt att detta föregås av en seriös dialog med markägare i god tid innan beslut tas.

Högsby Fagerhults LRF-avdelning lämnar följande synpunkter gällande enskilda vägar

- Vid överlämning av vägunderhåll skall den enskilda vägen vara upprustad av Högsby kommun och besiktad av Trafikverket
- Högsby kommun skall vara behjälplig vid igångsättande av föreningsarbetet
- Högsby kommun skall tillse att mottagande vägsamfällighet har en uppdaterad lantmäteriförrättning och bekosta sådan förrättning
- Högsby kommun skall betala resterande del för underhåll, upprustning, nyanläggning och vinterväghållning mm efter det att Trafikverket erlagt sin andel enligt ovan beskrivning
- God infrastruktur på de mycket små vägarna är av största vikt för den största företagsgruppen i Högsby kommun som är jord och skog samt för invånare som önskar besöka och ta del av landsbygdens kvalitéer

IT

- Alla hushåll i kommunen skall ha tillgång till fiber
- Fiberledningar skall etableras och kvalitetssäkras utifrån Robust fiber

Telefoni

- Alla delar av Högsby kommuns geografi skall ha tillgång till fungerande mobiltäckning

Kollektivtrafik

- En väl fungerande kollektivtrafik är en förutsättning för en levande landsbygd.
- Högsby och Berga har en väl utvecklad infrastruktur vad gäller tåg och buss vilket borde uppmärksammas och marknadsföras på ett bättre sätt för att höja attraktiviteten i kommunen

Fortsatt samarbete mellan LRF och Högsby kommun

LRF är en intresseorganisation för företagande inom jord och skog samt binäringar. De gröna näringarna, jord, skog och energi är Högsby kommun största branscher och LRF:s kommungrupp ser fram emot och ett regelbundet samtal och utbyte mellan LRF och Högsby kommuns företrädare både inom politik och på tjänstemannasidan.

Kommunens kommentar

Vägar

Se föregående svar till Göshults samfällighetsförening. Därutöver kan tilläggas vad gäller vad en planeringsstrategi kan och ska innehålla:

- *Planeringsstrategin är inte i sig en översiktsplan som innehåller ställningstaganden kring kommunens mark- och vattenanvändning, eller strategiska planfrågor.*
- *Planeringsstrategin ger därför inte vägledning eller beslutar i frågor kring enskilda vägar.*
- *Planeringsstrategin kan däremot peka ut frågor där kommunen bör initiera ett översiktligt planarbete utifrån att frågan inte behandlas i gällande översiktsplan eller att nya förutsättningar påkallar en ändring av densamma.*
- *Flera vägföreningar har yttrat sig kring att de vill se att kommunen behandlar frågan i sin strategiska planering. I svaret till Göshults samf. förening framgår vad som rimligen kan behandlas inom ramen för en översiktsplan, nivåer på driftstöd faller utanför denna ram. Ytterst är det ett politiskt beslut vilka områden som ska prioriteras för behandling i ett översiktsplanearbete.*

Fiber

Högsby kommun har idag framför allt en roll som markägare och upplåter i den egenskapen mark för fiberledning. Post- och Telestyrelsen finansierar ett antal pågående projekt inom kommunen, utifrån att andelen fiberanslutna hushåll varit relativt låg. Vid fiberutbyggnad tillämpas Robust Fiber.

Mobiltäckning

Kommunen bedriver idag inget aktivt arbete inom området. Påverkansmöjligheter på mobilnätbolagen vad gäller täckningsgrad bedöms låg.

Kollektivtrafik

Kommunen har ett fördelaktigt läge vad gäller vissa kollektivtrafikstråk, men förbättringspotential vad gäller kontakten med andra kommuner. Kommunen är aktiv i olika regionala forum och i dialog med KLT för att utveckla trafiken. Det finns ett behov av fördjupning av översiktsplanen inom området transporter och infrastruktur.

Fortsatt samverkan

Kommunen ser positivt på fortsatt dialog med LRF och andra intressenter i de gröna näringarna inom ramen för kommande översiktsplanearbete och annan strategisk planering. Denna dialog är viktig för att fånga upp lantbrukare både som en viktig näring men också i egenskap av en stor andel av landsbygdens markägande.

Skulebäcks vägsamfällighet

Eftersom Skulebäcks by enl. karta ingår i Fagerhults tätort önskar vi naturligtvis samma service i denna del som övriga tätorten när det gäller vägunderhåll, gatubelysning m.m.

PS. Annars måste kartan ändras så att Skulebäcks by inte ingår i Fagerhults tätort

Kommunens kommentar

Översiktsplanen innehåller "inzoomade" kartor över kommunens största samhällen med närmsta omgivning, däribland Fagerhult. Enligt kartlegenden i översiktsplanen utgör dessa en "tätortsavgränsning", oklart om det var det som formellt var tätortsområdet enligt Statistiska Centralbyråns (SCB) definition när översiktsplanen togs fram. Senaste genomgången av Sveriges tätorter som SCB gjorde, år 2020, så definierades inte Fagerhult som en tätort, enligt SCB:s definition. I texten i översiktsplanen så talas det om kommunens fem samhällen, vilket nog är ett bättre begrepp att använda, då tätorter "kommer och går". Kommunens ansvar att sköta om vägar och allmän plats beror juridiskt på om marken är planlagd som allmän plats och om kommunen dessutom är utpekad huvudman för den allmänna platsen. Kommunen är huvudman för allmän plats inne i Fagerhult, men Skulebäcks by är inte planlagd.

I muntliga diskussioner med vägsamfällighetens företrädare har framkommit en önskan att särskilja Skulebäcks by från Fagerhults samhälle, som en by med egen identitet. Exakt hur kommunen tänkte när den gjorde sin avgränsning år 2012 är svårt att klarlägga eller nu recensera, men kommunen bedömer inte att det är motiverat att enkom av denna anledning se över översiktsplanen. Skulle andra förändringar eller motiv finnas för en översyn av översiktsplanen i Fagerhult så kan en bättre indelning av samhälle och omgivande landsbygd prövas i ett sådant arbete.

Ekebo – Tråthult- Farshult vägsamfällighet

Styrelsen tackar för möjligheten att yttra sig i aktuell fråga och anser att även vid framtida frågeställningar ska aktiva vägföreningar ges yttranderätt.

Hk struktur gällande enskilda vägar med 21 aktiva samt 27 vilande föreningar samt flertalet mindre samhällen med detaljplan ger ett utgångsläge där gränsdragningen mellan den enskilda vägen samt dp område kommer att bli uppmärksammat.

Ex vis Trafiknämndens beslut 2024-02-12 där del av samhället får hastighet 50 km/tim (enskild väg) och övriga samhället 40 km/tim (dp område).

Enskilda vägar sträcker sig i flera fall långt in i samhällen (tättbebyggt område), detta är ett okänt faktum för boende i samhälle och även dess konsekvenser speciellt vid ett beslut lantmäteri med anläggningsbeslut.

Hk kommunstyrelse beslutar 2024-02-13 att inget lantmäteri bidrag ska utgå, driftsbidraget sänks med 10 % samt att Hk överlämnar samtliga enskilda vägar 2025-07-31 till markägare, endast Lantmäteriet godkänns som beslutande.

Riksförbundet Enskilda Vägars lantmätare ger sin syn på sakfråga planeringsstrategi, detta ärende ska noga utredas samt information till berörda parter, därefter kan ett beslut fattas, det finns idag fem olika överlåtelseformer, ett lantmäteri är i många fall inte nödvändigt.

Planeringsstrategin fram till 2026 kan inte bortse från det faktum att detta är en stor fråga.

Ett stort antal människor samt fastigheter är berörda och strategin ska då omfatta förhållandet enskilda vägar – detaljplanegräns samt vilken överlåtelseform som är godkänd.

Kommunens kommentar: Se svar till Göshults samfällighetsförening. Därutöver kan tilläggas vad gäller vad en planeringsstrategi kan och ska innehålla:

- *Planeringsstrategin är inte i sig en översiktsplan som innehåller ställningstaganden kring kommunens mark- och vattenanvändning, eller strategiska planfrågor.*
- *Planeringsstrategin ger därför inte vägledning eller beslutar i frågor kring enskilda vägar.*
- *Planeringsstrategin kan däremot peka ut frågor där kommunen bör initiera ett översiktligt planarbete utifrån att frågan inte behandlas i gällande översiktsplan eller att nya förutsättningar påkallar en ändring av densamma.*
- *Flera vägföreningar har yttrat sig kring att de vill se att kommunen behandlar frågan i sin strategiska planering. I svaret till Göshults samf. förening framgår vad som rimligen kan behandlas inom ramen för en översiktsplan, nivåer på driftstöd faller utanför denna ram. Ytterst är det ett politiskt beslut vilka områden som ska prioriteras för behandling i ett översiktsplanearbete.*

Klo vägsamfällighet

Förbättringar och underhåll av vägar utanför tätorterna bör skötas av aktiva vägsamfälligheter. Kommunen bör inrikta sig på vägarna i tätorterna, men kan även där ta in och leja ut skötsel av vägar m.m.

För att vi fortsättningsvis ska kunna bo kvar i denna glesbygd och även få en utflyttning från t.ex. städerna måste vägarna hålla en bra standard. Därför är det viktigt att kommunen inte minskar ner på bidrag för att vi ska kunna förbättra och underhålla vägnätet.

Kommunen bör verka för att underlätta bygglov i attraktiva lägen, t.ex. strandnära. Underlätta tillståndsprocessen vid byggnation av permanentbostäder och fritidshus utanför tätorterna.

För att få en utökad inflyttning till vår kommun och särskilt utanför tätorterna bör det beslutas om tysta område under 35 dB. Många områden har idag lågt bakgrundsljud.

Som en direkt åtgärd för att försöka få en ökad inflyttning bör kommunen stoppa alla planerade vindkraftsparker i kommunen.

Kommunens kommentar

Vägar

Se föregående svar till Göshults samfällighetsförening.

Byggande på landsbygden

Gällande översiktsplan innehåller en inte obetydlig mängd så kallade LIS-områden (Landsbygdsutveckling I Strandnära lägen) vilket ger vissa lättnader av strandskyddet utifrån gällande lagstiftning. Det pågår nationellt diskussioner kring strandskyddets utformning, men kommunens prövning av strandskyddsärenden är en myndighetsutövning som måste följande gällande lag. Med det sagt så har kommunen i servicemätningar ändå goda betyg vad gäller sin hantering i tillståndsprövning av bebyggelse. Kommunen klarar generellt servicegarantier vad gäller handläggningstider och är tillgänglig för tidig dialog kring vad som är möjligt för att underlätta processen för sökanden.

Kommunens bild av byggandet i kommunen för privatpersoner är att det finns ekonomiska möjligheter för byggande av fritidshus i attraktiva lägen, men att den enskilt viktigaste faktorn för att främja ökat byggande av permanentboende är generellt ökade fastighetsvärden för att kunna få banklån och finansiering av projektet.

Tysta områden

Gällande översiktsplan har utifrån en enkel och översiktlig analys identifierat vad som skulle kunna vara tysta områden inom kommunytan. I översiktsplanen konstateras dock att det behövs en djupare analys av dessa för att se om de faktiskt utgör och bör prioriteras för bevarande som tysta områden. Det finns inget uttryckligt lagkrav eller skyddsbestämmelser för tysta områden, men det är något kommunen och andra aktörer kan beakta på olika sätt. Vindbruksplanen identifierar dessutom vissa områden som särskilt viktiga ostörda områden, bland annat vid Allgunnen.

Vindbruk

Kommunen har noterat att de vindkraftsprojekt som utreds nu har väckt en stor oro hos närboende, och synpunkter har inkommit att vindbruksplanen är föråldrad, särskilt vad gäller verkens höjd. Det lyfts i planeringsstrategin ett behov att se över vindbruksplanen. Dock är det viktigt att få en större klarhet kring Försvarmaktens intresseområden innan resurser läggs på en revidering av vindbruksplanen. Utifrån att det idag inte finns några större vindkraftsverk i kommunen, så behövs det troligtvis till andra faktorer för att få till en ökad inflyttning.

Yttranden från kommunala och regionala organisationer

Region Kalmar län

Region Kalmar län ser positivt på kommunens viljeinriktning att under innevarande mandatperiod prioritera strategiskt viktiga framtidsfrågor som klimatanpassning och vattenförvaltning samt genomföra ortsdialoger och utvecklingsplaner för kommunens mindre tätorter. Samtidigt ser Region Kalmar län att behovet är större än så, för precis som kommunen skriver i strategin så har betydande förändringar skett i plan- och bygglagen. Översiktsplaneringen förväntas idag vara både rullande och strategisk på ett sätt som inte var fallet när kommunens nu gällande översiktsplan togs fram.

Ytterligare skäl till att ta fram en ny översiktsplan är ett försämrat omvärldsläge som ställer större krav på beredskapshänsyn i samhällsplaneringen. Ett annat är att en succesivt ökad rörlighet över kommungränser för arbete, studier och fritidssysselsättning ställer nya krav på hur mellankommunala, regionala och storregionala frågor hanteras i en översiktsplan. Det senare är betydelsefullt inte minst för kommunen då den gränsar till Uppvidinge kommun i Kronobergs län och har en i procent betydande pendling över länsgräns. Kort sagt präglas vardagen för kommunens invånare av betydligt större geografiska områden än hemkommunen idag, och det bara sen aktuell översiktsplan togs fram.

Region Kalmar län har ansvar för regionala planeringsfrågor så som den regionala kollektivtrafiken och för nyinvesteringar i det regionala vägnätet. För Region Kalmar län är det därför grundläggande att länets kommuner genom sitt kommunala planmonopol har aktuella översiktsplaner som uttrycker kommunernas samlade utvecklingsviljor. Det är betydelsefullt inte minst för att Region Kalmar läns resurser och verktyg ska kunna användas på bästa tänkbara sätt tillsammans med kommunernas, genom så kallad samplanering.

Arbetet med att ta fram en ny översiktsplan är komplext och tidskrävande, varför Region Kalmar län sammanfattningsvis ser ett behov av att kommunen snarast möjligt påbörjar detta arbete. Under det första halvåret 2024 kommer ett flertal regionala planeringsunderlag att presenteras inom strukturbildsarbetet. Det avser kunskapsunderlag om funktionella samband, näringsliv, handel, hälso- och sjukvård samt strategiska noder. Planeringsunderlag som förhoppningsvis kan underlätta kommunens rullande översiktsplanering och tydliggöra den växande geografiska kontext som gäller för kommunens invånare och näringsliv, och det oavsett om det gäller Kalmar eller Kronobergs län.

Kommunens kommentar

Kommunen har ingen annan uppfattning än regionens att strategisk planering är en pågående och kontinuerlig aktivitet. I sitt remissvar till förslaget till nya föreskrifter om översiktsplan betonade kommunen att det är viktigt att kunna "docka an" nya tillägg och fördjupningar till befintliga översiktsplaner. Detta för att kunna lägga resurser på de mest prioriterade utvecklingsfrågorna, i en situation då små kommuner har knappa ekonomiska och personalmässiga resurser. Boverket har ännu inte återrapporterat ett färdigt förslag till föreskrifter, men avser att göra så under våren 2024.

De regionala kunskapsunderlagen som yttrandet hänvisar till är en stor tillgång för kommunen och andra aktörer och används flitigt redan idag i det dagliga utvecklingsarbetet. Särskilt vad gäller kommande ortsdialoger kommer de vara till stor nytta.

Yttranden från ledningsägare

TeliaSonera Skanova Access AB

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess. Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på planeringsunderlaget. Kontakta <https://www.ledningskollen.se> För ledningssamordning kontakta Nätförvaltningen telia-natforvaltning@teliacompany.com

Kommunens kommentar

Noteras, planeringsstrategin berör dock främst översiktlig och strategisk planering. Vid fördjupat översiktsplanearbete kan ledningsunderlag vara av värde och ledningsägarna är då en viktig samrådspart.

Svenska Kraftnät

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har följande synpunkter avseende översiktsplanens aktualitet:

* Elfrågan har fått ett ökat fokus. Transmissionsnätet behöver förstärkas för att energiomställningen ska vara möjlig. I Högsby kommun planeras nedan förstärkningar av Transmissionsnätet:

* En av de befintliga ledningarna mellan Ekhyddan-Nybro, (FL6 S3) behöver förnyas. Ett arbete pågår för att avgöra hur förnyelsen ska utföras och i dagsläget finns det ingen tidplan för förnyelsen

* Utöver förnyelse av ledningen mellan Ekhyddan-Nybro har Svenska kraftnät långt framskridna planer på att förstärka transmissionsnätet med en ny 400 kV-ledning mellan Ekhyddan och Nybro. Förstärkelsen innebär att en ny 400 kV-ledning byggs parallellt, mestadels i samma sträcka som befintlig ledning (FL6 S3) går idag. Tidplanen är osäker i nuläget då regeringen har upphävt koncessionsbeslutet och återförvisat ärendet till Energimarknadsinspektionen för ny prövning. Läs mer på Svenska kraftnäts hemsida: Ekhyddan-Nybro | Svenska kraftnät (svk.se)

* I dagsläget utreds transmissionsnätets mark- och vattenanspråk för riksintresseanspråk inom totalförsvarets civila del enligt Miljöbalken (1998:808) 3 kap 9 § av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Kommunens kommentar

Noteras, Högsby kommun har yttrat sig i ovanstående ärende utifrån att utbyggnad av transmissionsnätets kapacitet är viktig, men också att beakta markägares intressen längs ledningsstråken samt natur- och landskapsvärden. Därför förordar kommunen en markförlagd kabel. Vid uppdateringar av översiktsplanen så görs en förnyad genomgång av de riksintressen som berör kommunen, där eventuella förändringar av dessa beaktas.

Komplettering av remiss - Försvarsmakten

Kommunen bedömer att vad gäller frågor kring vindbruk så är Försvarsmaktens medgivande avgörande, vilket belyses i ett antal pågående prövningsprocesser. Kommunen har därför 2024-03-27 efterfrågat ett samlat yttrande från myndigheten vad gäller nuvarande vindbruksplan och utrymmet för vindbruk överhuvudtaget inom det kommunala territoriet. Svar önskades senast den 19 april, något svar har inte inkommit till dags dato. Eventuellt yttrande kompletteras till beslutande sammanträde.

Sammanfattning av genomförd remiss

En översiktsplan hanterar många frågor, och förväntningarna på vad den ska lösa är stora i bredd och djup, tid och rum. Det är därför naturligt att inkomna synpunkter rör vitt skilda ämnen, med den gemensamma nämnaren att de är angelägna utvecklingsfrågor, vissa här-och-nu, andra på längre sikt. Ibland rör de också målkonflikter då olika ambitioner och intressegrupper ställs mot varandra. Den viktigaste frågan för kommunen blir då en prioritering av om, när och hur olika utvecklingsfrågor kan behandlas inom ramen för kommunens arbete med översiktsplanen.

Transporter och infrastruktur

En stor och nu aktuell fråga har lyfts av flera vägföreningar kring oro för hur kommunens återlämnande av skötseln av enskilda vägar ska slå mot byar och landsbygden. Det är förståeligt att föreningar och enskilda lyfter de frågor som har stor inverkan på deras livssituation. Flera av frågorna kring nivåer på driftstöd och hur lantmäteriförrättningar ska hanteras är dock inte översiktliga planeringsfrågor. Det är ytterst ett politiskt ställningstagande om kommunen vill använda den översiktliga planeringen för att se över sitt driftansvar av enskilda vägar på strategisk nivå. Om kommunen skulle arbeta vidare med transport- och infrastrukturfrågorna i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen, skulle förhållningssätt till enskilda vägar kunna fördjupas jämfört med gällande plan.

Relaterat till dessa frågor finns också önskemålen från regional och nationell nivå på tydligare och aktuella ställningstaganden vad gäller transport och infrastruktur. Investeringsutrymmet får sägas vara ytterst begränsat under lång tid framöver på regional och nationell nivå, men Triangelspar Berga är ett aktuellt exempel som i högsta grad ställer krav på kloka överväganden gällande lokala, kommunala och regionala aspekter. Kommunen har ännu inte sett någon detaljerad samhällsnyttoanalys kring denna åtgärd. Därutöver så ställs kollektivtrafiken inför stora utmaningar med förväntningar på utökat resande samtidigt som effektivitetskraven skärps i takt med kostnadsökningar för trafiken. Stråktrafik med större turtäthet öppnar möjligheter för kommunen, samtidigt som glesbygdsområden och mindre orter vid sidan av stråken får en tunnare trafik än idag.

Kommunens cykelstrategi bör integreras i ett sådant arbete.

Klimatanpassning och vattenförvaltning

Klimatanpassning och vattenfrågor lyfts främst av regionala och nationella instanser, men berörs också av till exempel av samhällsföreningen i Berga. Strategiskt planeringsarbete med dessa frågor bör ha ett fokus på landsbygden och det lokala sammanhangets viktiga frågor. Mycket av arbetet är gjort inom ramen för arbetet med VA-planen, men där mestadels belyst utifrån VA-systemets perspektiv, inte det naturliga vattnet och dess status i vattendrag, grundvatten och landskapet i stort.

Vindbruk

Inkomna yttranden i detta ärende nämner inte vindbruksplanen särskilt ofta, men utifrån annan kommunikation i aktuella vindbruksprojekt så kan kommunen konstatera att det finns en utbredd önskan att se över vindbruksplanen utifrån förändrade förutsättningar vad gäller verkens höjd, och att etableringsintresset är så stort bland vindkraftsföretagen. Det väcker en oro ute i bygderna när det ”poppar” upp nya projekt, både inom och utanför de områden som pekats ut av kommunen i vindbruksplanen. Det finns dock en stor osäkerhet kring Försvarsmak-

tens förhållningssätt till vindkraftsprojekt i kommunen, och om kommunens ska lägga resurser på översyn av vindbruksplanen måste det finnas större klarhet kring Försvarets markanspråk.

Ändringar inför antagande av planeringsstrategin

Avsnittet kring trafik och infrastruktur kompletteras och justeras utifrån yttrande och bemötande för Trafikverket och Berga samhällsförening. Prioritering av kommande strategiska planeringsarbeten ändras utifrån valt scenario i det följande.

Prioritering av kommande strategiska planeringsarbeten

Följande scenarier för strategisk planering under denna mandatperiod kan ställas upp:

1. En ny översiktsplan tas fram för att kunna ge en mer sammanhållen bild av önskad mark- och vattenanvändning där frågor som klimatanpassning, vattenförvaltning, vindbruk, transport och infrastruktur kan fördjupas och vägas mot varandra. Detta är ett arbete som bedöms ta minst två-tre år och kräva betydande ekonomiska resurser under perioden – troligen uppåt en miljon kronor. Därutöver tillkommer krav på stort engagemang och delaktighet från interna och externa aktörer, politik, tjänstemän, myndigheter, intresseorganisationer, företag och allmänhet. Totalt sett bör det dock vara mer kostnadseffektivt att göra en ny översiktsplan i en process än att dela upp den i flera olika tillägg. Det blir också tydligare planeringsunderlag när olika tematiska frågor med en gång kan sammanvägas till en kommunal viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen, jämfört med när arbetet delas upp i olika tematiska områden. Därför bedöms detta alternativ som mest lämpligt ur ett planeringsperspektiv.
2. Kommunen arbetar med tematiska tillägg till gällande översiktsplan i de mest prioriterade utvecklingsområdena. Med extern konsultmedverkan kan en till två sådana tillägg hanteras under mandatperioden. Ett tillägg till översiktsplanen tar minst ett - två år att ta fram, och kräver en budget på uppskattningsvis mellan en kvarts till en halv miljon kronor, beroende på temats komplexitet. Utifrån resonemang i föregående stycke så bedöms detta alternativ som sämre ur ett planeringsperspektiv då intressekonflikter och sammanvägningar inte kan hanteras samlat i tematiskt inriktad planering. Ett preliminärt förslag på prioritering av dessa arbeten (innan eventuellt yttrande från Försvarsmakten):
 - a. Vindbruksplan
 - b. Transport och infrastruktur
 - c. Klimatanpassning och vattenförvaltning
3. Det finns också ett "noll-alternativ" där gällande översiktsplan förklaras fortsatt aktuell och inga nya översiktsplanedokument tas fram under innevarande mandatperiod. Strategiska ställningstaganden får skjutas på eller hanteras utan stöd i den dialogprocess där olika intressen vägs samman som översiktsplanearbete erbjuder. Det kan negativt inverka på möjligheten att få stöd från regionala och nationella instanser, till exempel för infrastruktur, om åtgärder inte har tydligt stöd i gällande översiktsplan. Det riskerar också ge en bristfällig samordning av kommunens strategiska utvecklingsarbete och inaktuella underlag för nya detaljplaner.